

Algemene Ledenvergadering, 7 oktober 2021**Jaarverslag oktober 2020 – september 2021****1. Bestuur**

Op de 17e ALV op 1 oktober 2020 is één nieuw bestuurslid verkozen: Ingrid Vledder. Ingrid werkt als zelfstandig familierechtadvocaat in Amsterdam, en heeft zich in de afgelopen jaren samen met bestuurslid Ariane Hendriks veelvuldig beziggehouden met het wetgevingstraject rondom de Wet herziening partneralimentatie. Eerder werkte zij voor de Nederlandse sectie van Amnesty International waar zij betrokken was bij de wereldwijde campagne die Amnesty voerde op het terrein van geweld tegen vrouwen. Verder zijn Mieke van den Bergh (algemeen bestuurslid) en Luna Vollebregt (secretaris) herbenoemd. Zij vormden het bestuur samen met Leontine Bijleveld (voorzitter) en Sara Ety (algemeen bestuurslid). Eind 2020 verwelkomde het bestuur Elise Ketelaars als aspirant-bestuurslid. Elise is een mensenrechtenjurist met een PhD van het Transitional Justice Institute in Belfast. Momenteel werkt zij als onderzoeker voor het ministerie van Buitenlandse Zaken. Elise richt zich namens de VVR op de ontwikkelingen rond het wetsvoorstel voor de Wet Regulering Sekswork. Op de ALV in 2021 zal Elise zich formeel als bestuurslid kandideren. Daarnaast heeft Nina Dekkers zich in 2021 gemeld als aspirant-bestuurslid. Nina heeft een master forensica, criminologie en rechtspleging, een master privaatrecht en een propedeuse verloskunde. Tijdens haar opleiding verloskunde heeft ze zich ingezet voor het verstevigen van vrouwenrechten. Als aspirant-bestuurslid van de VVR zal zij zich inzetten voor de reproductieve- en seksuele rechten van vrouwen.

De ledenadministratie is gedurende het verslagjaar, net als de voorgaande jaren, tegen een vrijwilligersvergoeding gedaan door (niet-bestuurslid) Toos Verhaar.

Het bestuur heeft in totaal zes keer vergaderd en heeft tussendoor via email en telefoon contact gehouden en besluiten genomen. Alle vergaderingen vonden vanwege de coronacrisis plaats via videoverbinding.

2. Bijeenkomsten**Jaarcongres**

Ook afgelopen verslagjaar kon het jaarcongres over huiselijk geweld en familierecht vanwege de coronamaatregelen helaas geen doorgang vinden. Bestuursleden waren van mening dat het onderwerp vraagt om een fysieke bijeenkomst en hebben daarom besloten om het congres plaats te laten vinden op 7 oktober 2021. Doel van het congres is om aanbevelingen voor maatregelen te formuleren die recht doen aan artikel 31 van het Verdrag van Istanbul: wat moet er anders dan nu, om slachtoffers van huiselijk geweld en hun kinderen beter te beschermen in gezags- en omgangszaken? Wat gaat er mis en hoe kunnen we dat verbeteren? De VVR heeft ter voorbereiding van het congres op de website een [speciale pagina over huiselijk geweld in het familierecht](#) gemaakt, waar regelmatig relevante artikelen worden geplaatst.

Expertmeetings t.b.v. 7e rapportagecyclus VN-Vrouwenverdrag

Verder zijn in samenwerking met het Netwerk VN-Vrouwenverdrag twee online expertmeetings georganiseerd in het kader van de 7e Nederlandse rapportagecyclus bij het VN-Vrouwenrechtenverdrag: één meeting over migratie en asiel en één over de rechten van sekswerkers. Op de bijeenkomsten werd input geleverd voor de eerste schaduwrapportage (voor de List of Issues Prior to Reporting) over de implementatie van het Verdrag in het Koninkrijk der Nederlanden.

3. Lobbyactiviteiten

- **Brief aan Tweede Kamer over wetsvoorstel Wet Seksuele Misdrijven, 5 oktober 2020**
Voorafgaand aan het Schriftelijk Overleg over zeden op 7 oktober 2021 heeft de VVR een [brief](#) geschreven aan de vaste Commissie voor Justitie en Veiligheid waarin het VVR-standpunt over het voorontwerp van het wetsvoorstel seksuele misdrijven uiteen wordt gezet.
- **Brief aan Tweede Kamer t.g.v. Algemeen Overleg over o.a. huiselijk geweld, 8 februari 2021**
In februari 2021 vond in de Tweede Kamer een Algemeen Overleg plaats met staatssecretaris Blokhuis en minister Dekker, met op de agenda onder andere de reactie van de staatssecretaris op de aanbevelingen van GREVIO over de implementatie van het Verdrag van Istanbul. De VVR stuurde naar aanleiding hiervan een brief aan de Tweede Kamer Commissies Volksgezondheid Welzijn en Sport en Justitie en Veiligheid. De brief zoomt in op aanbeveling 202, waarin GREVIO aandringt op noodzakelijke maatregelen om te waarborgen dat familierechters bij het vaststellen van voogdij en omgangsrecht rekening houden met aspecten van geweld. Volgens het kabinet zijn er al voldoende waarborgen. De VVR vindt dat te kort door de bocht en heeft dat in de brief geïllustreerd aan de hand van praktijkvoorbeelden. De VVR besloot haar [brief](#) met het verzoek om de bewindspersonen te wijzen op de noodzaak van extra maatregelen, waaronder de verbeteracties zoals geformuleerd in het recente onderzoek van [Regioplan ter concretisering van de aanbevelingen van GREVIO](#) om beleid aangaande huiselijk geweld meer genderspecifiek te maken.
- **Commentaar Initiatiefwetsvoorstel Seegers CS, 25 februari 2021**
Het initiatiefwetsvoorstel strafbaarstelling klant bij vermoeden mensenhandel lag al geruime tijd bij de Eerste Kamer. In 2016 had de VVR hierover al een [brief](#) geschreven naar de Eerste Kamer, met als strekking dat het symboolwetgeving is met weinig toegevoegde waarde. Eind 2020 kwam tenslotte de Nadere Memorie van Antwoord in reactie op een Nader Voorlopig Verlag van ruim een jaar daarvoor. In een nieuw [Commentaar](#) heeft de VVR eind februari 2021 nogmaals geprobeerd de Eerste Kamerleden te overtuigen van het risico op ongewenste neveneffecten. Bij de [stemming op 30 maart](#) jl. bleek dat helaas niet gelukt. Een opsteker is dat het commentaar wel genoemd is bij de [behandeling](#).
- **Commentaar op concept wetsvoorstel Dubbele Achternaam, 21 maart 2021**
Het demissionaire kabinet heeft in februari 2021 een concept wetsvoorstel ter internetconsultatie voorgelegd over het introduceren van de mogelijkheden voor ouders om kinderen hun beider achternaam te geven. De VVR heeft een [reactie](#) ingezonden, waarbij het accent ligt op de noodzaak het naamrecht van zijn patriarchale fundament te ontdoen. Hoogste tijd om het Nederlandse naamrecht in overeenstemming te brengen met de Grondwet, het VN-Vrouwenverdrag en andere internationale verdragen. Deze kwestie heeft een lange voorgeschiedenis, die in de VVR-reactie is gedocumenteerd.
- **Commentaar op concept wetsvoorstel Wet Seksuele Misdrijven, 4 juni 2021**
In juni 2021 heeft de VVR bijgedragen aan de tweede internetconsultatie op de Wet Seksuele Misdrijven. De VVR is verheugd dat met dit nieuwe wetsvoorstel af wordt gestapt van het in het voorontwerp gepresenteerde tweeledige model waarin verkrachting en 'seks tegen wil' van elkaar worden onderscheiden, maar uit ook zorgen over de introductie van drie verschillende delictsvormen (schuldverkrachting, opzetverkrachting en gekwalificeerde opzetverkrachting) met grote verschillen in strafmaat. Hiermee lijkt alsnog een rangorde te worden gecreëerd.

4. Werkgroepen

Werkgroep Sociaal en Europees Recht (SER) en Werkgroep Migratierecht

De werkgroepen SER en Migratierecht hebben in het verslagjaar vanwege de Coronacrisis niet samen kunnen komen. In het komende jaar zal worden gekeken hoe de activiteiten van beide werkgroepen vorm kan worden gegeven.

Werkgroep Geweld tegen Vrouwen

De werkgroep Geweld tegen Vrouwen is deze periode éénmaal samengekomen, op 26 januari 2021. Tijdens deze bijeenkomsten discussieerden werkgroepsleden over het fenomeen psychisch geweld en of een strafbaarstelling hiervan noodzakelijk is. Eind 2020 vroegen een aantal Tweede Kamer fracties de VVR namelijk om te reageren op een [consultatienota](#) over het strafbaar stellen van psychisch geweld. De VVR heeft de leden van

haar werkgroep geweld tegen vrouwen en andere betrokken leden gevraagd om mee te denken. Daar is een door het bestuur vastgesteld [statement](#) uitgerold.

5. Nieuwsbrieven, website en social media

- Er zijn vier nieuwsbrieven aan de leden verstuurd met aankondigingen en nieuws. Na verschijnen is de nieuwsbrief op de website vrij toegankelijk.
- Website bezoek: dit verslagjaar is het aantal bezoekers met ongeveer 1000 per maand licht gestegen ten opzichte van het jaar daarvoor. 70% komt er via zoekresultaten (Google, was 80%), 10% via sociale media (stijging van 5 procentpunt). Ongeveer de helft van de bezoekers gebruikt een desktop-computer of laptop, de andere helft smartphone of tablet (dat is gelijk gebleven).
- Bovenaan de lijst top 10 bezochte pagina's staat de homepage, gevolgd door het [opiniestuk](#) 'Huiselijk geweld in het familierecht: een ongemakkelijke waarheid' van bestuurslid Ariane Hendriks, de pagina 'Contact', het [in memoriam](#) voor Mac Vijn en de [themapagina](#) over huiselijk geweld in het familierecht. Regelmatig melden zich mensen via het contactformulier op de website. Als het individuele problematiek betreft verwijst de VVR door naar rechtshulpverleners, bij voorkeur de leden die zich op de website presenteren. Waar het om algemene problematiek gaat probeert het bestuur de kwestie op te pakken of naar andere organisaties te verwijzen.
- Op de pagina '[opinies van leden](#)' zijn dit verslagjaar vier commentaren geplaatst, zoals bijvoorbeeld het [opiniestuk in de NRC](#) dat VVR-lid Nicolle Zeegers namens de VVR samen met Renee Römken (ook VVR-lid), Willy van Berlo en Ellen Laan schreef over de strafbaarstelling van seks tegen de wil, en het geactualiseerde [hoofdstuk](#) van Eva Cremers over de (deeltijd) huishoudelijk werker en de particuliere zorgverlener in het boek *Arbeidsrechtelijke thema's - Bijzondere arbeidsverhoudingen*.
- De online jurisprudentiedatabase is dit verslagjaar, na tips van oplettende leden, en ook op initiatief van bestuursleden zelf, meerdere malen aangevuld.
- De VVR is sinds september 2014 actief op twitter met [@vrouwenrecht](#). Het account is na het overlijden van Ines Orobio de Castro door Ingrid Vledder begin december overgenomen. Er zijn in het afgelopen jaar ruim 100 volgers erbij gekomen, 190 tweets geplaatst, gemiddeld 3.000 views per maand.
- De Facebook-pagina van de VVR werd dit verslagjaar beheerd door bestuurslid Luna Vollebregt. De pagina wordt momenteel gevolgd door 426 personen (t.o.v van 372 een jaar geleden). Op de LinkedIn pagina is het afgelopen jaar meer gepost. Het aantal volgers (momenteel 115) is toegenomen.

6. Overige activiteiten

Rechtszaak over rechtspositie Huishoudelijk personeel incl. PGB-zorgverleners

Bij de VVR heeft zich in 2020 een PGB-zorgverleenster gemeld die bezwaar en beroep had aangetekend tegen een beslissing van het UWV, die haar niet als verzekerde voor een werkloosheidsuitkering wilde registreren. In een tweede zaak ging het erom dat haar aanvraag voor een WW-uitkering was afgewezen. Bij de publiek gefinancierde zorgverlening via een Persoonsgebonden Budget (PGB) wordt veel gebruik gemaakt van de Regeling Dienstverlening aan huis, waardoor de zorgverleners verstoken zijn van de meeste sociale rechten (zoals sociale zekerheid) als zij doorgaans op minder dan vier dagen in dienst van een particulier werken. Dat is in strijd met internationale verdragen en EU-regelgeving. De PGB-zorgverleenster werkte op meer dan drie dagen en dacht wel verzekerd te zijn. De VVR heeft de krachten gebundeld met Bureau Clara Wichmann om deze principiële zaak tot een goed einde te brengen. Er is een expertgroep, onder meer bestaande uit meerdere VVR-deskundigen, rond Houthoff-probono advocaten georganiseerd. Op 13 november 2020 kwam de [zaak](#) voor bij de Rechtbank Rotterdam, waarna de procedure is vervolgd met ingelaste schriftelijke rondes. Inmiddels is zitting bepaald op 4 november 2021.

Zaak van Franse sekswerkers voor Europees mensenrechtenhof

Het bestuur van de VVR heeft zich voorjaar 2021 bereid verklaard mee te doen met het verzoek om een zogenaamde 'third party intervention' in te mogen dienen bij het Europees Mensenrechten Hof in de zaak van 261 Franse sekswerkers tegen de Franse Staat. De sekswerkers worden gesteund door 19 Franse NGO's, waaronder Medecins du Monde. Sinds 2016 zijn klanten van sekswerkers gecriminaliseerd in Frankrijk. De Franse sekswerkers zijn een procedure tegen de Franse Staat gestart vanwege de negatieve effecten hiervan op hun veiligheid, gezondheid en rechten. Nadat zij die verloren tot bij de hoogste Franse rechter, hebben zij zich tot het Europees Mensenrechten Hof gewend. In april kwam het [bericht](#) dat het Hof hun zaak ontvankelijk heeft verklaard. Via de Europese sekswerkersorganisatie ICRSE kwam het verzoek om als Nederlandse organisaties

gezamenlijk een verzoek in te dienen voor een 'third party intervention' met informatie over de situatie in Nederland als land waar sekswerk gedecriminaliseerd is. Een 'third party intervention' is een soort 'deskundigenbericht' met informatie die relevant is voor de zaak maar waar het Hof niet zelf gemakkelijk aan kan komen. De VVR heeft hier positief op gereageerd, samen met 24 andere Nederlandse organisaties, waaronder het Netwerk VN-Vrouwenverdrag en SekswerkExpertise. Internationaal hebben ook bijvoorbeeld Amnesty International en de International Commission of Jurists een verzoek voor een interventie bij het Hof ingediend.

Publicatie zwangere zelfstandigen en het VN-Vrouwenverdrag

Vorig verslagjaar had het bestuur de aanvraag van Mac Vijn en Leontine Bijleveld voor een bijdrage uit het CLWI-VVR-fonds goedgekeurd om de strijd om de uitkeringsrechten van zwangere zelfstandigen, waar de VVR vanaf de oprichting bij betrokken is geweest, te documenteren. De tekst van de publicatie *Eindelijk een uitkering! Met dank aan het VN-Vrouwenverdrag. De resultaten van 14 jaar procederen, actie en lobby voor uitkeringsrechten van zwangere zelfstandigen* is in concept nagenoeg af. Na juridische check en eindredactie kan de productie ter hand genomen worden. Auteurs: Mac Vijn† en Leontine Bijleveld.

VN-Vrouwenverdrag Schaduwrapportage 1.0 (2021)

De VVR heeft actief input geleverd aan de schaduwrapportage VN-Vrouwenverdrag (CEDAW) voor de List of Issues Prior to Reporting en deze eind mei 2021 ondertekend. Op de [website van het Netwerk VN-Vrouwenverdrag](#) zijn de overige ondertekenaars te vinden, net als de schaduwrapportage zelf.

Petitie FNV

Het [Schoonmaakparlement van de FNV](#) is in september 2021 een petitie gestart waarin ze de Nederlandse regering oproepen om huishoudelijke werkers, ook degenen zonder geldige verblijfspapieren, dezelfde rechten te geven als andere werknemers. De VVR heeft deze [petitie](#) ondersteund en riep haar leden op dit individueel ook (financieel) te doen.

Oproep aan informateur en politieke partijen

Met vijftien andere maatschappelijke organisaties ondertekende de VVR in mei een oproep aan informateur en politieke partijen: [Bescherm en versterk onze persoonlijke rechten en vrijheden](#). Het initiatief was genomen door het Aidsfonds.

Brandbrief veilige werkomgeving tweede kamer

Naar aanleiding van publiciteit over me too achtige incidenten in de Tweede Kamer nam Bureau Clara Wichmann in mei 2021 het initiatief om met een aantal vrouwenrechtenorganisaties een brandbrief te sturen naar de nieuwe voorzitter van de Tweede Kamer. [De brief is meeondertekend door de VVR](#). Aan het begin van het zomerreces volgde een digitale conferentie met een kleine afvaardiging van de ondertekenaars.

Gesprek met OVSE- Tweede Kamer-verkiezingen

Eind 2020 is de VVR via het Ministerie van Binnenlandse Zaken benaderd om een waarnemersdelegatie vanuit de OVSE/ODIHR (Office for Democratic Institutions and Human Rights) te woord te staan. In twee digitale interviews heeft de voorzitter met de delegatie gesproken. Agendaproblemen verhinderden oud-voorzitters, meer thuis in het politieke metier, aan te schuiven. Een van de onderwerpen was de geheel uit mannen bestaande lijst van de SGP in relatie tot het VN-Vrouwenverdrag en de eerdere procedures tegen het uitsluiten van vrouwen van passief kiesrecht door deze partij.

7. Samenwerking en netwerken

De VVR zet, zoals blijkt uit de voorgaande paragrafen, net als de voorgaande jaren vooral in op samenwerking met andere organisaties ten behoeve van activiteiten zoals bijeenkomsten, schaduwrapportages, lobbybrieven en petitie's.

8. Ledenontwikkeling

Over 2020 had de vereniging een positieve balans: acht leden zegden op, maar daar kwamen 17 nieuwe leden (elf reguliere leden, één senior en vijf junior leden) voor in de plaats. Tot en met september 2021 had de vereniging tevens een positieve balans: er kwamen tien nieuwe leden (zes reguliere leden, één senior en drie junior leden) bij en twee leden zegden op.